

יונה יהב חוקף בחריפות את ניר ברקת: "הוא שופר של משרד האוצר"

"דעות גלובס",
"חדשות", עמ' 22-23

התקצוב הדיפרנציאלי / יונה יהב

שוד של הרשויות המקומיות

ממיליארד שקלים בשנה. חלק ניכר מקיצוצים אלה כמו סייעות, ניהול עצמי, בתי-ספר של החופש הגדול וכו', אף בוצעו באופן דיפרנציאלי ונומקו - ממש כמו קעת - בצורך לצמצם פערים. אנשי האוצר גם לא מגלים לציבור, שבתקופה הזו הם הטילו על הרשויות המקומיות, כולל החלשות, מטלות נוספות ללא גיבוי כספי, כמו היטלי הטמנה, הנגשה, הנחות בארנונה לאזרחים ותיקים ועוד, ביותר מ-2 מיליארד שקלים נוספים. כאשר הוטל "היטל ההטמנה", הובטח שהכספים יוחזרו לרשויות המקומיות לצורך פתרונות מיחזור. השנים הלפו, ההיטל משולם, אבל הכסף לא חוזר.

באוצר גם לא מספרים, שהם הפחיתו, בחקיקה, את תשלומי הארנונה ששילמו משרדי הממשלה לרשויות המקומיות ב-50%-70%. גם פה מדובר ביותר ממיליארד שקלים שנגרעו מהרשויות המקומיות.

ואגב דיפרנציאליות, ירושלים ועוד עשרות רשויות המוגדרות כ"ערי עולים", הוחרגו באופן שבהן משלמת הממשלה את מלוא סכום הארנונה. יצוין, כי על-פי פקודת מסי עירייה ומסי ממשלה, בירושלים ובצפון נוספות שהוכרו כ"ערי עולים" מחויבת המדינה לשלם לעירייה 100% משיעור ארנונה בגין נכסים המשמשים את המדינה באותה רשות. לעומת זאת, ברשויות שאינן "ערי עולים" משלמת המדינה שיעור מופחת בגין נכסיה (על-פי תיקון לפקודה משנת 1998, אשר אינו חל על ערי עולים). כלומר, המדינה משלמת יותר ארנונה לערי עולים בעבור נכסיה.

אם נגבור עוד בנתונים, נמצא שמדינת ישראל לא שילמה במשך שנים לרשויות המקומיות היטלי השבחה כפי שנדרשה על-פי חוק (בשיעור מופחת מהאזרח הרגיל), ורק תביעה של כלל השלטון המקומי הביאה לכך שמתוך חוב שהוכר בבית המשפט בסך כ-4 מיליארד שקלים, שולמו לבסוף כמיליארד שקלים בלבד, אשר גם הם חולקו באופן

כאשר אחד מילדינו מתקשה בלימודים לעומת אחיו המצליח - מה עלינו לעשות? ברור שלא יעלה על הדעת להציע לדרדר את האח האחד למצבו של האח המתקשה, ולגרום לשני האחים

לריב זה עם זה. מסתבר, שהצעה אבסורדית ודמגוגית כזו מציעים לנו אנשי משרד האוצר, כשהם מדברים על "תקצוב דיפרנציאלי". את ההצעה, שאליה הצטרף באופן ציני גם ראש עיריית ירושלים ניר ברקת, מנסים יח"צנים וקמפיינרים לעטוף בסימאיות חברתיות של צמצום פערים ושיוויון הזדמנויות.

כדי לראות את התמונה האמיתית, שאותה מנסים אנשי האוצר להסתיר, צריך להכיר את המקורות התקציביים העיקריים של הרשויות המקומיות: ארנונה - אשר נועדה לממן שירותים מקומיים כמו ניקיון, פינוי אשפה, גינון, פיקוח וכיו"ב, ומשולמת ישירות על-ידי תושבים ועסקים בתחומי העיר; וכן העברות תקציב ממשלתיות - שמקורן במיסוי ממשלתי כללי, כמו מס-הכנסה ומע"מ, אשר נועדו לממן שירותים ממלכתיים, כמו חינוך, בריאות ורווחה, שהמדינה אחראית להם ומספקת אותם באמצעות הרשות המקומית. בעוד אנשי האוצר מצביעים על הפערים בין הכנסותיהן מארנונה של רשויות מקומיות, הם אינם מספרים לציבור כי המכשיר התקציבי שנועד לאזן את הפערים הללו - מענקי האיזון - קוצץ ונשחק על-ידם באופן שיטתי משנת 2003, ביותר מ-2 מיליארד שקלים בכל שנה, וזאת בלי להביא בחשבון את גידול האוכלוסין והצמיחה, הדורשים היום עדכון של המענקים בעוד כ-2 מיליארד שקלים בשנה.

אנשי האוצר גם לא מספרים לציבור, כי במהלך אותה תקופה הם קיצצו ושחקו את התקציבים המועברים לרשויות המקומיות למימון שירותי החינוך הממשלתיים, בנושאים כמו שירותי עזר, הסעות, סיעות וכיו"ב, בסכום מצטבר של יותר

(צילום: אריאל ירוזולימסקי)

אגף התקציבים. דרדרו את הרשויות לפשיטת יד ורגל

**איפה כל המיליארדים
שהאוצר לקח מהרשויות
המקומיות במשך שנים
והבטיח להשקיע בהן.
האבסורד זועק לשמיים: מי
שגרם במשך שנים במדיניות
כלכלית ניאו ליברלית
להרחבת הפערים החברתיים
במדינה, מציע היום,
במקום להוסיף משאבים
אמיתיים לתיקון המצב
ולקידום החינוך והרווחה
בערי הפריפריה, לסכסך
בין הרשויות המקומיות,
כדי שיריבו על ה"פירוורים",
ולצייר זאת כפתרון לבעיות
החברתיות במדינה**

בוודאי כאשר משווים את ההשקעה לתלמיד בישראל למדינות ה-OECD, ומגלים כי אנהנו בתחתית הרשימה. הממשלה החליטה לא ל"הגדיל את העוגה", אלא להסיט את הדיון מהעניין האמיתי של סדרי העדיפות הלאומיים. האבסורד זועק לשמיים: מי שגרם במשך שנים במדיניות כלכלית ניאו ליברלית להרחבת הפערים החברתיים במדינה, מציע היום, במקום להוסיף משאבים אמיתיים לתיקון המצב ולקידום החינוך והרווחה בערי הפריפריה, לסכסך בין הרשויות המקומיות, כדי שיריבו על ה"פירוורים", ולצייר זאת כפתרון לבעיות החברתיות במדינה.

מי שענינו בראשו מבין שעובדים עליו. אני קורא לחבריי, ראשי הרשויות המקומיות - אל תתנו יד לאיוולת הזו, ולהמשך הפגיעה ביכולת שלנו לשרת את תושבינו. עלינו לדרוש בתוקף מהאוצר להחזיר לכל הפחות את כל אותם מיליארדים שנלקחו מהרשויות החלשות יותר - במענקי האיוון וביתר הקיצוצים שהוזכרו לעיל. די בחלק מסכומים אלה כדי להביא הרבה יותר רווחה ושגשוג לרשויות הזקוקות לכך מאשר ההצעה המעוותת שנדרגה כיום.

השלטון המקומי כולו נאבק לאורך כל השנים יחד - כולל הערים שאינן נהנות מכך - נגד ניסיונות הפגיעה במענקי האיוון שנועדו לתמוך ברשויות החלשות, העולים כמעט בכל דיון על תקציב המדינה. בשנת 2010, פתח השלטון המקומי בשביתה כללית על רקע זה; ובשנת 2013, כאשר הוצג קושי אמיתי של האוצר, הסכימו 57 הרשויות המקומיות ה'עצמאיות' (שאינן מקבלות מענקי איוון) להסדר, שלפיו הן ייקחו הלוואה בסכום כולל של כ-450 מיליון שקלים על מנת למנוע קיצוץ במענקי האיוון המועברים לרשויות אחרות הזקוקות לכך. ראש עיר אחד נעדר במפגעי מהמאבקים ומהפעולות הללו. ראש עיריית ירושלים, ניר ברקת, המשמש כיום, בציניות בוטה, כשופר של אנשי האוצר המבקשים להמשיך במדיניותם ההרסנית. לא ראינו אותו מתגייס כך לעזרת חבריו במאבקים להגדלת מענקי האיוון המקוצצים של הרשויות החלשות. להיפך. הוא התנגד והתנער מהם, בטענה שירושלים מתקוצבת ישירות ואינה כמו ערים אחרות. אז היכן כאן הסולידריות והצדק החברתי?!

דיפרנציאלי לטובת הרשויות החלשות יותר. ואם נלך עוד לאחור נגלה הכנסות נוספות שהיו לרשויות המקומיות, כמו חלק מאגרות רישוי רכב, ממס שבה, מס רכוש, היטל עינוגים ועוד, בהיקף של מיליארדים נוספים, שבוטלו או הולאמו לטובת אוצר המדינה.

התמונה העולה מנתונים אלו משקפת תפיסת עולם הרווחת באגפי משרד האוצר, שקיבלה תאוצה בשנת 2003, בעת הקיצוץ החד שהושט על מענקי האיוון. לפי תפיסה זו, כל סכום המועבר מתקציב המדינה לשלטון המקומי הוא "בזבוז", ויש לקצוץ עד דק. הדברים נעשים בשיטתיות ובעקביות לאורך שנים, כאשר כל פעם מגייסים לטובת העניין כיסוי "חברתי" כזה או אחר, והבטחות להשיב את הכספים למטרות "נעלות", שבפועל לא מתממשות.

כעת, לאחר שקיצוץ מיליארדים ודרדרו את הרשויות המקומיות, בעיקר את החלשות יותר, למצב של פשיטת יד ורגל, היעדים הבאים של אנשי האוצר הם עיריות ומעצות, שלמרות הכול הצליחו במאמצי התייעלות להתאזן. מדובר בעשרות רשויות, כמו חיפה, אשדוד, אשקלון, חדרה, חולון, באר-שבע, ראשון לציון, נתניה, פתח תקווה, רחובות תל-אביב ועוד, שנדרשות לטפל בתחומן גם במצוקות לא פשוטות, ועושות זאת באמצעות הכנסותיהן העצמיות מארנונה. הייבים לשאלו: איפה כל המיליארדים שנלקחו מהרשויות המקומיות במשך השנים לטובת אוצר המדינה? האם שקל מהם הושקע בחזרה ברשויות לטובת צמצום פערים ותגבור ערי הפריפריה? והתשובה ברורה, לא הושקע כלום כפי שלא יושקע בחזרה כל סכום שייקח היום באצטלה "חברתית" כלשהי.

האמת צריכה להיאמר. מדובר בהכרעה פוליטית ערכית של הממשלה, שבינה לבין שיפור מערכת החינוך, צמצום פערים ושוויון הזדמנויות, אין דבר וחצי דבר. מקורות תקציביים אינם חסרים היום לאוצר המדינה. רק לאחרונה נתבררנו על עורפים של מיליארדים בקופת המדינה, שהופנו להורדת מס החברות והמע"מ, וזאת לאחר חלוקה של מיליארדים נוספים במסגרת ההסכמות הפוליטיות הסקטוריאליות. די היה בהורדה מתונה יותר של מס החברות, כדי להזרים את הנדרש לטובת תוספת לשיפור החינוך בערי הפריפריה. אבל ממשלת ישראל החליטה אחרת! הגדלת ההשקעה בחינוך וברווחה ויצירת שוויון הזדמנויות ברמה הלאומית, הן יעד ראוי ונכון.